

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету історії та
міжнародних відносин

Протокол № 1 від 30 січня 2026 р.

**МІЖКАФЕДРАЛЬНИЙ КАТАЛОГ
ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ КОМПОНЕНТІВ**

**освітньо-професійної програми
«Історія та археологія»**

другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
спеціальності: В9 Історія та археологія

на 2026 / 2027 навчальний рік

ВСТУП

Відповідно до розділу X статті 62 Закону України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014 р.), вибіркові дисципліни – дисципліни вільного вибору студентів для певного рівня вищої освіти, спрямовані на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю. Обсяг вибірових навчальних дисциплін становить неменше 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для відповідного рівня освіти. Каталог містить анотований перелік дисциплін, які пропонуються для обрання здобувачами вищої освіти згідно з навчальним планом відповідно до Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22963>) (Затвердженим рішенням Вченої ради ДВНЗ УжНУ, протокол № 2 від 03.03.2020 р.).

Вибір навчальних дисциплін здобувачем вищої освіти створює умови для досягнення таких цілей:

- забезпечення формування здобувачами вищої освіти індивідуальної освітньої траєкторії в межах освітньої програми та реалізації принципів студентоцентрованого навчання і викладання;
- поглиблення професійних знань та здобуття додаткових спеціальних фахових компетентностей в межах обраної освітньої програми;
- здобуття загальних та загально-професійних компетентностей в межах спеціальності, споріднених спеціальностей певної галузі знань;
- ознайомлення з сучасними науковими дослідженнями в інших галузях знань;
- розширення та поглиблення результатів навчання за загальними компетентностями.

Процес обрання дисципліни.

Відповідно до цілей, здобувачу вищої освіти пропонується реалізувати свій вибір наступними шляхами:

- 1) вибору дисципліни із каталогу вибірових дисциплін Університету, до якого входять дисципліни світоглядного характеру та професійно-орієнтовані дисципліни різних спеціальностей, запропоновані кафедрами для набуття та розвитку здобувачами соціальних навичок (soft skills);
- 2) шляхом вибору однієї дисципліни із переліку вибірових дисциплін фахового або соціогуманітарного спрямування, що містяться у кафедральному каталозі освітньої програми, на якій навчається здобувач (здобувачу пропонується на навчальний рік перелік із кількох альтернативних дисциплін, з яких він обирає декілька позицій);
- 3) вибору навчальних дисциплін в іншому закладі вищої освіти в рамках реалізації права здобувачів вищої освіти на академічну мобільність.

У запропонованому каталозі розміщено силабуси вибірових дисциплін, які забезпечуються викладачами кафедри Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби (АСІУДД), кафедри Модерної історії України та зарубіжних країн (МІУЗК) та кафедри Археології, етнології та культурології (АЕК).

Перед тим як здійснити вибір, здобувачу освіти пропонується ознайомитися із силабусами усіх вибірових навчальних дисциплін, що містяться у кафедральних каталогах.

Процедура вибору здійснюється за встановленим порядком:

упродовж перших двох тижнів від початку теоретичного навчання.

З М І С Т

№ з/п	Силабуси вибіркового навчальних компонентів	стор.
1	Варварський світ Європи та Антична цивілізація	4
2	Актуальні проблеми історії Чехії	5
3	Історична наука в Ужгородському університеті	6
4	Християнство, іслам та іудаїзм на українських землях	7
5	Українське мистецтво: історія, теорія, інтерпретації	8
6	Археологічна наука в Ужгородському університеті	9
7	Історія керамічного виробництва Верхнього Потисся	10
8	Глобалізація як багатовимірний феномен сучасного світу	11
9	Права людини, гендер і соціальні рухи в глобальній історії (XIX–XXI ст.)	12
10	Українсько-угорські зв'язки: минуле і сучасність	13

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну циклу професійної підготовки
для міжкафедрального каталогу вибірккових компонентів на 2026 / 2027 н.р.**

Назва дисципліни	Варварський світ Європи та Антична цивілізація
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	I
Семестр	Осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби (АСІУДД)
Інформаційне забезпечення	Робоча програма, Наукова бібліотека ДВНЗ «УжНУ», мультимедійний проектор, ноутбук, віртуальне середовище Moodle
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу: формування комплексного та об'єктивного погляду на процес конфронтації, взаємодії та співіснування варварської частини Європи (Рах Barbaricum) та Античної (греко-римської) цивілізації у сферах політики, економіки, військових, соціальних, побутових та культурних відносин.

Завдання: дисципліна забезпечує набуття студентами наступних компетентностей: інтегральної, здатності до абстрактного мислення, аналізу, синтезу; розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері відносин між людьми; загальні: цінування та повага різноманітності та мультикультурності; здатність аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію; здатність до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій; фахові: здатність виявляти та досліджувати історичні й інші джерела, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію; працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії або культурологічних відносин; здійснювати експертний аналіз в предметній області. Дана дисципліна дозволить студентам отримати знання про сучасні методи інтерпретації археологічних та писемних джерел; археологічну та історичну періодизацію доби Античності та її конкретне застосування по відношенню до контактів між античним світом та світом варварів; з'ясувати місце античного періоду в історії людства загалом та населення Європи зокрема, охарактеризувати процеси, що викликали такі соціальні зміни в суспільстві як майнова диференціація та виділення військової верхівки, а також зміни у світогляді носіїв античної культури та культури варварського оточення.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1.	Вступ до курсу. Етимологія ключових понять.
Тема 2.	Характеристика джерельної бази. Новітні тенденції вивчення Рах Barbaricum.
Тема 3.	Грецька колонізація варварської ойкумени.
Тема 4.	Політична та військова конфронтація фракійського та античного світів.
Тема 5.	Політична та військова конфронтація іллірійського та античного світів.
Тема 6.	Політична та військова конфронтація кельтського та античного світів.
Тема 7.	Політична та військова конфронтація германського та античного світів.
Тема 8.	Еллінізація варварського світу: перебіг та наслідки.
Тема 9.	Романізація варварського світу: перебіг та наслідки.
Тема 10.	Взаємовплив та взаємозбагачення варварських та античної культур.

**Інформація про вибірку навчальну дисципліну циклу професійної підготовки
для міжкафедрального каталогу вибірових компонентів на 2026 / 2027 н.р.**

Назва дисципліни	Актуальні проблеми історії Чехії
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	I
Семестр	Осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби (АСІУДД)
Інформаційне забезпечення	Робоча програма, Наукова бібліотека ДВНЗ «УжНУ», мультимедійний проектор, ноутбук, віртуальне середовище Moodle
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу: акцентування уваги студентів на актуальних та дискусійних питаннях з історії Чехії, кризь призму політичних, соціально-економічних і культурних процесів на чеських землях.

Завдання: дисципліна забезпечує набуття студентами наступних компетентностей: інтегральної, здатності до абстрактного мислення, аналізу, синтезу; розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері відносин між людьми; загальні: цінування та повага різноманітності та мультикультурності; здатність аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію; здатність до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій; фахові: здатність виявляти та досліджувати історичні й інші джерела, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію; працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії або культурологічних відносин; здійснювати експертний аналіз в предметній області.

На основі засвоєння матеріалу студенти повинні розібратися у актуальних і дискусійних проблемах та сформувати уявлення щодо ключових питань з історії Чехії. Матеріал курсу має сприяти формування у студентів творчого підходу до наукової роботи та розвивати здібності до викладання у навчальних закладах.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1.	Вступ до курсу.
Тема 2.	Гіпотези та дискусії розселення слов'ян на території сучасної Чехії.
Тема 3.	Початки державотворчих процесі на чеських землях.
Тема 4.	Феномен Чеського королівства.
Тема 5.	Гуситський рух: війна та революція.
Тема 6.	Формування станової монархії.
Тема 7.	Династія Габсбургів та абсолютизм.
Тема 8.	Чехія під час Першої та Другої світових війн.
Тема 9.	«Празька весна» та період «нормалізації».
Тема 10.	Феномен «Оксамитова революція».
Тема 11.	Чесько-українські відносини на сучасному етапі.
Тема 12.	Особливості культури Чехії.

**Інформація про вибірку навчальну дисципліну циклу професійної підготовки
для міжкафедрального каталогу вибірових компонентів на 2026 / 2027 н.р.**

Назва дисципліни	Історична наука в Ужгородському університеті
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	I
Семестр	Осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби (АСІУДД)
Інформаційне забезпечення	Робоча програма, Наукова бібліотека ДВНЗ «УжНУ», мультимедійний проектор, ноутбук, віртуальне середовище Moodle
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу: подати системний виклад історії розвитку історичної науки в УжНУ (УжДУ), починаючи від моменту його заснування (1945), сформувані у студентів глибокі уявлення та знання про розвиток історичних досліджень в Ужгородському університеті, навчити їх застосовувати отримані знання в процесі теоретичної і практичної діяльності під час написання курсових, бакалаврських і дипломних робіт та після закінчення вишу, в дослідницькій і аналітичній роботі та у викладанні історії. Пропонований курс посідає важливе місце в системі підготовки фахівців-істориків. Вивчення даного курсу дає студентам оволодіти пізнавальними, практичними, методичними знаннями.

Завдання: охарактеризувати основні етапи формування і розвитку історичної науки в УжНУ (УжДУ); показати зміну ідейних напрямків, що визначали тематику і методику історичних досліджень на різних історичних етапах; простежити трансформацію поглядів істориків у постсоціалістичний період (з кінця 1980-х років); показати місце курсу в навчальному плані факультету історії та міжнародних відносин Ужгородського університету.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1.	Предмет та завдання курсу. Методика історичних досліджень.
Тема 2.	Становлення історичної науки в УжДУ (1945 – 1956 рр.). Ідеологічний контроль.
Тема 3.	Історична наука в УжДУ в період «відлиги» (1956 – 1964 рр.). Система підготовки кадрів.
Тема 4.	Особливості розвитку історичних досліджень в УжДУ в 1965 – 1990 роках.
Тема 5.	Історична наука в Ужгородському університеті в часи незалежності.
Тема 6.	Пріоритетні напрямки історичних досліджень на сучасному етапі: нові виклики і можливості.
Тема 7.	Проблеми і перспективи розвитку історичної науки в Україні і Ужгородському національному університеті.

**Інформація про вибіркoву навчальну дисципліну циклу професійної підготовки
для міжкафедрального каталогу вибіркoвих компонентів на 2026 / 2027 н.р.**

Назва дисципліни	Християнство, іслам та іудаїзм на українських землях
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	I
Семестр	Осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Археології, етнології та культурології (АЕК)
Інформаційне забезпечення	Робоча програма, Наукова бібліотека ДВНЗ «УжНУ», мультимедійний проектор, ноутбук, віртуальне середовище Moodle
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу: полягає у всебічному висвітленні проблеми становлення та розвитку релігійного-культурного життя в Україні впродовж усієї історії українського суспільства. Вивчення релігійно-культурних традицій на теренах України є одним із актуальних завдань, які стоять перед сучасними дослідниками. Історія релігії нерозривно пов'язана з загальною історією суспільства. Церква впродовж усього періоду її існування мала безпосередній вплив на життя переважної більшості населення України. На лекціях простежуються та аналізуються витоки, розвиток і взаємодія різних релігійно-культурних традицій, що певним чином вплинули на формування українського світогляду та менталітету. Виклад матеріалу ґрунтується на принципах історизму й конфесійної неупередженості.

Завдання: опрацювати основну джерельну базу та історіографію з даної дисципліни; проаналізувати основні віхи в історії розвитку релігії та церкви на теренах України; розглянути еволюцію релігійних поглядів українського населення та визначити фактори, які вплинули на процес формування культури; дослідити особливості сучасного становища церкви в Українській державі; проаналізувати основні етапи становлення та розвитку релігії та церкви на теренах України; простежити еволюцію релігійних поглядів українського населення та визначити основні чинники, які вплинули на цей процес; дослідити діяльність основних релігійних осередків, що діяли на території України у зазначений період; сформулювати та закріпити у здобувачів вищої освіти знання основних етапів становлення релігій та Церкви в Україні, взаємодії і взаємовпливів релігійних процесів і явищ з процесами і явищами широкого соціокультурного контексту; визначення ролі релігійного фактору в соціокультурному житті; розвинути вміння застосовувати здобуті знання для аналізу різноманітних суспільних явищ та в ситуаціях світоглядного вибору.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1.	Вступ до курсу.
Тема 2.	Стародавні часи. Витоки релігійних уявлень. Язичницькі вірування давніх слов'ян.
Тема 3.	Прийняття християнства.
Тема 4.	Релігійно-культурне життя в умовах різноконфесійної іноземної влади на українських землях (XIV-XVI ст.).
Тема 5.	Протестантизм. Греко-католицька церква.
Тема 6.	Іудаїзм. Хасидизм.
Тема 7.	Іслам на українських землях.
Тема 8.	Неопротестантизм.
Тема 9.	Церковне життя в Україні за часів радянської влади.
Тема 10.	Релігійне відродження в Україні.
Тема 11.	Релігійне життя української діаспори.
Тема 12.	Еволюція українського законодавства щодо релігії та церкви.

**Інформація про вибірку навчальну дисципліну циклу професійної підготовки
для міжкафедрального каталогу вибірових компонентів на 2026 / 2027 н.р.**

Назва дисципліни	Українське мистецтво: історія, теорія, інтерпретації
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	I
Семестр	Осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Археології, етнології та культурології (АЕК)
Інформаційне забезпечення	Робоча програма, Наукова бібліотека ДВНЗ «УжНУ», мультимедійний проектор, ноутбук, віртуальне середовище Moodle
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу: ознайомлення з основними видами мистецтва, поглиблене вивчення вітчизняного мистецтва як в контексті національних особливостей, так і з огляду на художньо-стильові зв'язки з європейською традицією. Програма передбачає огляд наукових джерел, засвоєння принципів періодизації, вивчення мистецьких стилів та мистецьких шкіл, розгляд та аналіз найпомітніших пам'яток різних епох. Курс знайомить з найважливішими досягненнями української мистецтвознавчої думки, формує потребу у міждисциплінарних дослідженнях.

Завдання: дисципліна забезпечує набуття студентами наступних компетентностей: здатності до абстрактного мислення, аналізу, синтезу; здатність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність; здатність аналізувати наукові й художні тексти, узагальнювати інформацію; здатність до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій; здатність виявляти та досліджувати історичні й інші джерела; здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук; здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної й мистецтвознавчої науки; працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії або міжкультурних відносин. На основі засвоєння матеріалу у студентів має сформуватися уявлення про роль мистецтва у житті суспільства, про вплив суспільно-політичних і етнокультурних чинників на феномен українського мистецтва. Матеріал курсу має сприяти формуванню у студентів креативності, критичного мислення, дбайливого ставлення до вітчизняних традицій.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1.	Вступ до курсу. Морфологія мистецтва.
Тема 2.	Українське мистецтво в європейському контексті.
Тема 3.	Мистецтво кам'яної доби на території України
Тема 4.	Мистецтво скіфо-сарматського часу (кінець II тис. до н.е. – поч. I тис. н.е.). Античне мистецтво Північного Причорномор'я.
Тема 5.	Мистецтво давніх слов'ян та доби Київської Русі.
Тема 6.	Українське мистецтво XVI – початку XVII ст.
Тема 7.	Українське мистецтво другої половини XVII - XVIII ст.
Тема 8.	Українське мистецтво XIX ст.
Тема 9.	Мистецтво українського авангарду (10-ті – 20-ті роки XX ст.).
Тема 10.	Мистецтво України XX ст.
Тема 11.	Сучасні стильові мистецькі напрямки. Сучасні форми мистецтва в Україні.

**Інформація про вибірку навчальну дисципліну циклу професійної підготовки
для міжкафедрального каталогу вибірових компонентів на 2026 / 2027 н.р.**

Назва дисципліни	Археологічна наука в Ужгородському університеті
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	I
Семестр	Осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Археології, етнології та культурології (АЕК)
Інформаційне забезпечення	Робоча програма, Наукова бібліотека ДВНЗ «УжНУ», Археологічний музей ім.проф. Е.Балагурі ДВНЗ «УжНУ», мультимедійний проектор, ноутбук, віртуальне середовище Moodle.
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу: сформувати у студентів загальне уявлення про зародження та розвиток археологічної науки в Ужгородському університеті. Розкрити питання щодо знакових польових досліджень, що позначилися на розвитку археології регіону та України загалом. Висвітлити специфіку основних етапів розвитку археологічної науки університету, її місце в українській науці. Ознайомити з дослідниками вишу, їхніми дослідженнями та вкладом у археологічну науку України та Європи загалом. У результаті вивчення курсу студенти повинні засвоїти відомості про основні етапи розвитку археологічної науки вишу та вміти оцінювати здобутки цих етапів.

Завдання: в процесі вивчення курсу студенти-магістри повинні ознайомитися та остаточно сформувати уявлення про становлення та розвиток археологічної науки в області, головним чином в Ужгородському університеті, який виступає одним із осередків археологічної науки регіону та України у цілому. Студент повинен засвоїти основні етапи становлення та особливості археологічної науки вишу; знати ключові археологічні пам'ятки області та матеріали, що були отримані під час дослідження археологами вишу; ознайомитися з науковими наробками й основними публікаціями, що висвітлюють давню історію регіону; отримані знання вміти застосовувати у власних дослідженнях, просвітницькій та краєзнавчій діяльності.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1.	Вступ до предмета.
Тема 2.	Археологічні дослідження університету у другій половині 1940-х – 1960-ті рр.
Тема 3.	Археологічні дослідження університету у 1970-ті – початку 1990-х рр.
Тема 4.	Археологічна наука університету в 1990-ті – початку 2000-х рр.
Тема 5.	Археологічні дослідження УжНУ на сучасному етапі.
Тема 6.	НДІ карпатознавства та Археологічний музей ім. проф. Е.Балагурі.
Тема 7.	Узагальнюючі роботи з археології регіону.

**Інформація про вибірку навчальну дисципліну циклу професійної підготовки
для міжкафедрального каталогу вибірових компонентів на 2026 / 2027 н.р.**

Назва дисципліни	Історія керамічного виробництва Верхнього Потисся
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	I
Семестр	Осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Археології, етнології та культурології (АЕК)
Інформаційне забезпечення	Робоча програма, Наукова бібліотека ДВНЗ «УжНУ», Археологічний музей ім. проф. Е.Балагурі ДВНЗ «УжНУ», мультимедійний проектор, ноутбук, віртуальне середовище Moodle.
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу: сформувати у студентів загальне уявлення про історію виникнення та подальший розвиток виробництва керамічного посуду в давнину на території Верхнього Потисся. Курс передбачає вивчення розвитку знань про особливості виробництва керамічного посуду від часів його виникнення до середньовіччя. Розглядаються особливості керамічних мас, способів формування, обробки поверхні, декорування, пристосувань для виготовлення посуду та обпалу готових виробів на прикладі кераміки низки археологічних культур Верхнього Потисся.

Завдання: в процесі вивчення курсу студенти-магістри повинні ознайомитися із сучасним станом вивчення археологічної кераміки. У результаті вивчення курсу студенти мають засвоїти основні складові процесу виготовлення керамічного посуду в давнину на території Верхнього Потисся, вміти оцінювати основні етапи розвитку цього виробництва, аналізувати джерела та методи дослідження археологічної кераміки, набути навички роботи із науковою літературою та артефактами. Студент повинен знати ключові археологічні пам'ятки регіону, що пов'язані з давнім керамічним виробництвом та матеріали які були зібрані; ознайомитися з науковими наробками й основними публікаціями, що висвітлюють історію керамічного виробництва регіону; отримані знання вміти застосовувати у власних дослідженнях, просвітницькій та краєзнавчій діяльності.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1.	Вступ до курсу. Термінологія. Історіографія.
Тема 2.	Методи вивчення археологічної кераміки в польових і камеральних умовах.
Тема 3.	Поява кераміки. Неоліт.
Тема 4.	Кераміка доби бронзи.
Тема 5.	Керамічне виробництво в епоху гальштату.
Тема 6.	Керамічні комплекси латенської та дакійської культур Верхнього Потисся.
Тема 7.	Кераміка II – IV ст. н.е.

**Інформація про вибірку навчальну дисципліну циклу професійної підготовки
для міжкафедрального каталогу вибірових компонентів на 2026 / 2027 н.р.**

Назва дисципліни	Глобалізація як багатовимірний феномен сучасного світу
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	I
Семестр	Осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра модерної історії України та зарубіжних країн (МІУЗК)
Інформаційне забезпечення	Робоча програма, інформаційні ресурси Наукової бібліотеки ДВНЗ «УжНУ», мультимедійний проектор, ноутбук, віртуальне середовище Moodle
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу: «Глобалізація як багатовимірний феномен сучасного світу» є формування у студентів цілісного уявлення про природу, динаміку та багатовимірність глобалізаційних процесів, їхній вплив на політичний, економічний, соціокультурний та екологічний розвиток сучасного світу, а також розвиток уміння критично аналізувати глобальні трансформації крізь призму історичної науки.

Завдання: дисципліна забезпечує набуття студентами наступних компетентностей: інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі дослідницького характеру у сфері історії; загальні: здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня; цінування та повага різноманітності та мультикультурності та ін.; фахові: здатність виявляти та досліджувати історичні джерела, аналізувати наукові тексти, презентувати та обговорювати результати дослідження; працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії; постійно займатися професійною самоосвітою; усвідомлювати принципи академічної доброчесності тощо.

На основі засвоєного матеріалу у студентів має сформуватися уявлення про глобалізацію як складний та водночас визначальний процес економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації в сучасному світі. Студенти знатимуть передумови, найбільш характерні риси, особливості та наслідки політичної, економічної та культурної глобалізації в сучасному світі.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1.	Теоретико-методологічні засади вивчення глобалізації.
Тема 2.	Історична динаміка глобалізації.
Тема 3.	Політичні виміри глобалізації.
Тема 4.	Економічна глобалізація.
Тема 5.	Соціокультурні аспекти глобалізації.
Тема 6.	Науково-технологічна глобалізація.
Тема 7.	Екологічні виміри глобалізації.
Тема 8.	Глобальна нерівність та соціальні виклики.
Тема 9.	Антиглобалізаційні рухи та критика глобалізації.
Тема 10.	Майбутнє глобалізації. Технологічні й політичні сценарії трансформації глобального порядку.

**Інформація про вибірку навчальну дисципліну циклу професійної підготовки
для міжкафедрального каталогу вибірових компонентів на 2026 / 2027 н.р.**

Назва дисципліни	Права людини, гендер і соціальні рухи в глобальній історії (XIX–XXI ст.)
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	I
Семестр	Осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра модерної історії України та зарубіжних країн (МІУЗК)
Інформаційне забезпечення	Мережа Інтернет; фонди та електронні каталоги наукової бібліотеки ДВНЗ «УжНУ», репозитарій ДВНЗ «УжНУ» (https://dspace.uzhnu.edu.ua/jsru1/), наукова бібліотека, читальні зали; віртуальне навчальне середовище Moodle https://e-learn.uzhnu.edu.ua/ https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/faculty-fhistory_relati/specs дидактичні матеріали для самостійної роботи студентів з дисциплін
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу сформувати у студентів-істориків розуміння ключових суспільних трансформацій, пов'язаних із гендерними питаннями, правами людини та соціальними рухами від XIX до XXI століття, а також критично оцінити їхній вплив на сучасні суспільні процеси та виклики.

Завдання курсу: ознайомити студентів із ключовими подіями, ідеями та концепціями, що впливали на розвиток суспільних рухів і трансформацій; розкрити значення гендерного підходу у вивченні історичних процесів; розвинути вміння аналізувати історичні джерела та наукову літературу, пов'язану із правами людини; навчити студентів критично оцінювати роль різних соціальних рухів у процесах суспільної модернізації; сприяти формуванню навичок академічної дискусії з питань прав людини та соціальних змін. Студенти знатимуть ключові концепції, пов'язані з правами людини та соціальними рухами, а також розумітимуть історичні передумови формування сучасних суспільних трансформацій. Будуть знайомі з теоретичними підходами до вивчення соціальних змін та питань. Після вивчення курсу магістри здобудуть здатність до міждисциплінарного аналізу історичних подій через призму гендеру та соціальної трансформації, поєднану з навичками комунікації й участі в академічних дискусіях із використанням коректної термінології, а також розумінням ролі історичного контексту у формуванні сучасних суспільних викликів.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1.	Політика пам'яті, історична травма та права людини у XX–XXI століттях.
Тема 2.	Рух за скасування рабства і його наслідки.
Тема 3.	Феміністичний рух: боротьба за права жінок у XIX–XX століттях.
Тема 4.	Громадянські права у США: від Мартіна Лютера Кінга до сьогодні.
Тема 5.	Молодіжні рухи 1960-х років: культурна революція.
Тема 6.	Екологічний рух: історія боротьби за планету.
Тема 7.	Гендерні питання у суспільних рухах XX–XXI ст.
Тема 8.	Війна, насильство і права людини
Тема 9.	Міграція, біженці та права людини у глобальному світі.
Тема 10.	Соціальні рухи XXI століття: цифровий активізм, ідентичності та нові форми протесту.

**Інформація про вибірку навчальну дисципліну циклу професійної підготовки
для міжкафедрального каталогу вибірових компонентів на 2026 / 2027 н.р.**

Назва дисципліни	Українсько-угорські зв'язки: минуле і сучасність
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	I
Семестр	Осінній, весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра модерної історії України та зарубіжних країн (МІУЗК)
Інформаційне забезпечення	Робоча програма, Наукова бібліотека ДВНЗ «УжНУ», мультимедійний проектор, ноутбук, віртуальне середовище Googl Meet або Moodle
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу. Навчальна дисципліна має на меті проаналізувати сучасні українсько-угорські відносини, зокрема від часу їх становлення у 1991 р. і донині. Прагнемо показати, що двостороннє співробітництво має сталу історичну традицію міждержавних зв'язків, яка сягає часів Київської Русі та Угорського королівства, спільну історію, активні міжлюдські контакти, що засвідчує їх важливість як для розвитку білатеральних відносин, так і для загальноєвропейського історичного процесу. У силу багатьох історичних чинників та з огляду географічного розташування важливу роль у взаєминах України та Угорщини відіграє Закарпатська область. Історія двосторонніх відносин розглядається у міждисциплінарній взаємодії з іншими науками, що дає змогу об'єктивно відображати основні наукові парадигми сучасної епохи.

Завдання курсу: проаналізувати історичне минуле українсько-угорських зв'язків; виокремити головні етапи співробітництва між Україною й Угорщиною, вказати на роль Закарпаття у цих зв'язках; розглянути співпрацю двох держав у зовнішньополітичній сфері та з питань договірно-правової бази; розкрити специфіку транскордонного українсько-угорського співробітництва; охарактеризувати економічні та культурно-гуманітарні зв'язки; з'ясувати особливості підходів України й Угорщини до взаємної гарантії прав національних меншин; визначити причини погіршення двосторонніх відносин після 2017 р.; проаналізувати українсько-угорську взаємодію у 2022-2025 рр.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1.	Джерела та історіографія проблеми.
Тема 2.	Історичне минуле українсько-угорських взаємин.
Тема 3.	Становлення українсько-угорських відносин на початку 90-х років ХХ ст.
Тема 4.	Міждержавні зв'язки України й Угорщини у 1994-2017 рр.
Тема 5.	Суспільно-політичний розвиток угорської національної меншини України в контексті двостороннього співробітництва.
Тема 6.	Українсько-угорське транскордонне співробітництво.
Тема 7.	Взаємини України та Угорщини в рамках Карпатського Єврорегіону.
Тема 8.	Культурно-гуманітарний розвиток угорської національної меншини Закарпаття в контексті українсько-угорських відносин.
Тема 9.	Українсько-угорське співробітництво у 2017 – 2022 рр.
Тема 10.	Становище української діаспори в Угорщині.
Тема 11.	Українсько-угорські відносини після повномасштабного вторгнення Росії на територію України 24 лютого 2022 р.
Тема 12.	Перспективи міждержавного співробітництва.